

נחמה

אורות של אמונה לדרך החיים

החדתא

מלוקט מדברות
קדשו ותורתו של
האדמו"ר רבי דוד חי
אביחצירא שליט"א

גיליון כג
פרשת כי תבוא תשפ"ו

פניני דעת לנתיבות חיי היום

נחמה

להמתיק את הלימוד - הדרך לגלות מחדש את טעם התורה

החיפוש אחר מתיקות התורה

פרשתנו פותחת במצוות הבאת הביכורים, ומסיימת בציווי וְשִׂמְחָתְךָ בְּכָל הַטּוֹב (דברים כו, יא). לעיתים קרובות מוצא את עצמו האדם במצב שבו אין לו חשק ללימוד התורה הקדושה. הוא שואל את עצמו תימה גדולה, הלא אין מתיקות במתיקות ונעימות דברי התורה. וכנודע דברי האור החיים הקדוש הידועים על הפסוק באש קודש: "שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתעשעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם". אם כן, מדוע חסר לו אותו חשק נכסף.

המידות הקטנות המעלימות את האור

התשובה לכך טמונה במה שכתוב (קהל'ט, כט) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים אֶת הָאָדָם יֵשֶׁר וְהָקֵם בְּקִשּׁוֹ חֲשֹׁבֹנֹת רִבִּים. האדם מתחילתו ישר ויכול להרגיש את מתיקות ועריבות התורה. אבל אשמים אנתו בכך שאינו מרגיש טעם וחשק בתורה, משום שמחמת התאוות והרצונות שמביאים אנו על עצמנו, מכניסים מלא את נפשנו במידות קטנות ושפלות. ומחמת כן אין טעם בדברי קדושה ואינו מרגיש מתיקות ועריבות טוב התורה.

העצה לכך היא לפשפש במעשיו ולחזור בתשובה על חטאיו. וכך יסיר מעצמו את חושך התאוות המחשיך ממנו את אור התורה הקדושה, ואז אורייתא מודעת ליה חוביה (זוהר ויקרא כג, ב) והמאור שבה יחזירונו למוטב.

השלכת הנפש אל תוך מימי התורה

עם זאת, ישנה עצה נוספת המיועדת לשעות שבוך האדם מרגיש יובש. עליו להשליך את עצמו ללימוד התורה אף שאינו מרגיש בה טעם. שפעמים רבות הוא ניסיון מאת השם עד כמה האדם מוסר את עצמו ללמוד לשמה.

על דרך זו דרשו צדיקים את הפסוק (שמות טו, כג) וַיִּבְאוּ קָרְתָּהּ וְלֹא יָקְלוּ לְשִׁתָּהּ מִיַּם מִמָּקְרָהּ כִּי מֵרִים הֵם, ואין מים אלא תורה (בבא קמא י, א). לפעמים אין לאדם חשק ללימוד, והוא מרגיש בה טעם מר ולא מתיקות ועריבות. ומיה העצה שנאמרה שם (להלן פסוק כה, ו) וַיִּזְרְהוּ ה' עַץ, לשון עץ נדרש מלשון עצה. וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמֵּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמֵּיִם.

העצה שהורה לו השם היא להשליך את עצמו לתוך המים, לעסוק במימי התורה אף שאין לו שום חשק. וכשמשליך עצמו ללמוד תורה למרות הקושי, אז וַיִּמְתְּקוּ הַמֵּיִם, ומרגיש שוב את מתיקות ועריבות טוב התורה. ועל כך נאמר מיד לאחר מכן (שם בפסוק כה) שֶׁם שֶׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשֶׁם נִשְׁחָה, שללמוד ללא שיש לו חשק וטעם הוא ניסיון גדול מצד השם. עד כמה מוכן האדם להשליך את עצמו ואת רצונותיו למען תורתו הקדושה.

הוראה למעשה:

בימים שבהם הספר נפתח בכבוד ראש ואין ללב חשק אמיתי ללמוד, אל לנו להתיימש או להניח את הספר. זה בדיוק הרגע שבו הקדוש ברוך הוא בוחן את אהבתנו. נפתח את הגמרא או את החומש ונקרא אפילו שורה אחת במסירות נפש. עצם ההשלכה אל תוך המים תביא בעקבותיה את המתיקות, והטעם הטוב ישוב ויאיר את הנפש.

בצל האמונה

פרקי חיזוק לחיים של רוגע ושלווה

לראות את הטוב - האמונה שמעבר לנגלה

תנוכה, שעיקר ההודאה שצריך להודות להשם ולקבל מלכותו, הוא לראות שכל מה שעושה הוא רק טוב. כמאמר הנביא (איכה ג, לח) מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב, כי ממנו יתברך יוצאות רק טובות.

לעתיד לבוא אכן נראה זאת בהתגלות. כמו שכתב שם בשם הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה, שלעתידי תגלה כל הקורות אותנו בגלות הזה, ונראה שהיו הכל טובות וחסדים, ורק שנעלמו מאיתנו. ובוזה אפשר להסביר את דברי הגמרא (ברכות ז, א) מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ לֹא הָיָה אֹדֶם שֶׁהוּדָה וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁבָּאָתָה לֵאמֹר וְהוּדָה, שנאמר (בראשית כט, לה) הִנֵּנִי אֹדֶה אֶת ה', אולם לפי האמור שעיקר ההודאה תהיה לעתיד כשנראה שהכל היה לטובה עבורנו, לכן עד שבאה לאה לא היה מי שהודה בעולם הזה כי עדיין לא נגלה הדבר בגלוי, עד ביאת משיח במהרה שבא מיהודה, ואז בשעת לידת יהודה התחיל להתנוצץ ענף ההודאה. כידוע ששורש כל דבר אשר אחרית נעוצה בראשית, לזה מתחילת לידת יהודה אמרה הפעם אֹדֶה ה', היינו שעתה התנוצץ תכלית ההודאה.

אבינה לאחריתם - הראייה שלאחר מעשה

אפשר להוסיף בזה שזה דבר הכתוב (תהלים עג, טז-יז) וַאֲחֻשְׁבָּה לְדַעַת זֹאת עֲמַל בְּעֵינַי, עד אֲבֹא אֶל מִקְדָּשִׁי אֶל אֲבִינִי לְאַחֲרִיתָם. בתחילה חושבים עמל היא בעיניי כי המקרה שלפנינו הוא צרה צרורה בבחינת עמל ואון, אך כל זה עד אֲבֹא אֶל מִקְדָּשִׁי אֶל, לעתיד כשיבנה בית המקדש, ואז אֲבִינִי לְאַחֲרִיתָם, אבין כי כל הדברים שהיו נראים צרות בעצם הם שגורמו את הטובה. שכן כך הוא בריאתו של עולם דברישא חשוכא והדר נהורא (שבת עז, ב), ורק על ידי מה שהיה נראה כרע יכולים לבוא אל הטוב.

כך גם משה רבינו ע"ה ביקש מהקדוש ברוך הוא (שמות לג, יח) הֲרָאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדְךָ, ואמר לו הקדוש ברוך הוא וְהִסְרֵנִי אֶת כְּפִי וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרִי וּפָנִי לֹא יֵרָא. וביאר החתם סופר (תורת משה פרשת כי תשא), כי משה רבינו ביקש לדעת ולהבין דרכי הנהגת הקדוש ברוך הוא את העולם, וכמו שאמרו בגמרא (ברכות ז, א) מִפִּי מַה יֵּשׁ צִדִּיק וְטוֹב לוֹ צִדִּיק וְרַע לוֹ, רשע וטוב לו. ענהו הקדוש ברוך הוא וּפָנִי לֹא יֵרָא, את אחורי ניתן לראות, לאחר מעשה ניתן לראות מה טוב יצא ממנו, אך פני, לפני וקודם המעשה, לא

המשך בעמוד הבא

השם יתברך הוא יודע צפונות הלב וצרכיו

במרוץ החיים אנו נוטים לבקש ברכות מאנשים סביבנו, מברכים את חברינו בבריות, בפרנסה ובנחת, אך לעיתים אנו שוכחים שרק הקדוש ברוך הוא יודע מה באמת מטיב עם הנשמה שלנו. התורה מלמדת אותנו בפרשתנו כי השאיפה הגבוהה ביותר היא להישען על ברכתו הישירה של השם יתברך, זו שמניעה מתוך הבנה עמוקה של צרכיו האמיתיים, גם כשאנו מסוגלים לראות אותם בעצמנו.

במדבר (במדבר רבה פרשה יג סימן א) אמרו, אמרה נכסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, רבנו של עולם, לכהנים אתה אומר שיברכו אותנו, אין אנו צריכים אלא לברכתך ולהיותנו מתברכין מפך שנאמר (דברים כו, טו) הַשְׁקִיפָה מִמַּעַן קִדְשְׁךָ, אמר להם הקדוש ברוך הוא, אף על פי שאמרתי לכהנים שיהיו מברכין אתכם, אני עומד עימהם ומברך אתכם (מדרש תנחומא פרשת נשא סימן יא).

שואל הכתב סופר (פרשת נשא דף קטז, א) וצריך להבין לשון אין אנו צריכים אלא לברכתך, היה לו לומר בלשון אין אנו רוצים, בכך שכתב אין אנו צריכים אלא, משמע שאמנם ייתכן שברכת כהנים גדולה מברכת הקדוש ברוך הוא, רק שישאל מסתפקים במועט ואומרים אנתו לא צריכים יותר אלא מספיק לנו ברכתך. ומתוך הכתב סופר תירוק מתוך מדבש, בברכת בני אדם זה לזה ייתכן שאדם יברך את חברו בעושר ובאריכות ימים ובכבוד ובדברים שבדרך כלל האדם רוצה בהם, אבל ייתכן כי אין זה באמת הטוב עבור חברו. כי הרי לעיתים ייתכן שהעושר הוא בבחינת עושר שמור לו לבעליו לרעתו, וכך לגבי אריכות ימים וכבוד, וייתכן שיבוא אדם חס ושלום למצב שהוא קץ בחייו וכבודו לכלימה עבורו. אם כן האדם אינו יודע מה לטובתו או לרעתו, ולמרות זאת מבקש דברים כאלו שוב ושוב, ואכן מטעם זה כותב הכתב סופר שראה בספרים שאחד התפלה שהשם יתן לו מה שימצא לטוב לו.

האמונה כי כל מה שעובר על האדם הוא לטובה

ובאמת צריך כל אדם להשריש בקרבו כי רק הקדוש ברוך הוא יודע מה טוב עבורו, וגם כשנראה בעיניו כדבר רע, אינו אמת, כי כל דְּעִבִּיד רַחֲמָנָא לְטַב עֵבִיד (ספר העיקרים מאמר ד פרק כד). זוהי עבודה של הודאה, כמו שכתב הדברי חיים ע"ה בענייני

זיכרון של ענווה - הדרך לקבלת המצוות ברצון

סכנת ההתחזקה טובה בגין המצוות

בליבו של כל יהודי פועמת שאיפה טהורה לקיים את מצוות השם בשלמות. אך פנימיות התורה מאירה לנו כי קיום המצווה אינו מסתכם רק במעשה עצמו, אלא בגישה שבה האדם נושג אליה ולאחריה. כאשר יהודי זוכה לעשות מצווה או חסד, הסכנה הגדולה ביותר היא תחושת הגאווה והחזקת טובה לעצמו. צדיקי הדורות לימדנו כי הדרך להטביח שהמצוות יעשו רושם למעלה, היא לשכוח מהן מיד לאחר עשייתן, ולזכור תמיד רק את חסדי השם המרובים המחייבים אותנו להשתדל פי כמה וכמה.

כשהשם יתברך זוכה את הנשכחות

מסופר כי כאשר פגש האדמו"ר בעל **אהבת ישראל מוויז'ניץ** ע"ה את האדמו"ר **רבי יואל מסאטמר** ע"ה, הזכיר האדמו"ר מוויז'ניץ את מאמרו של הרה"ק בעל **קדושת לוי מברדיטשוב** ע"ה. הקדושת לוי פירש את הנאמר בתפילת ראש השנה כי זוכר כל הנשכחות אֵתָהּ הוא מעולם ואין שִׁכְחָה לפי כְּסֵא כְבוֹדָךְ.

הוא ביאר שכאשר אדם עושה מצווה ומחזיק את עצמו בגינה ומתנאה, הקדוש ברוך הוא שוכח את המצווה. וכן להפך, אם אדם עובר עבירה חלילה וזוכר זאת ויודע שעליו לתקן מעשיו בבחינת וְחִשְׁבֹתִי נִגְדֵי תְמִיד (תהלים נא ה), אז השם יתברך שוכח בכיכול מהעבירה שעשה. וזו הכוונה כי זוכר כל הנשכחות, הקדוש ברוך הוא זוכר את המצוות שהאדם שכן שעשה אותן ולא החזיק טובה לעצמו, וכן זוכר לתקן את אשר עיוות.

סוד הווידיע על המצוות

ענהו האדמו"ר מסאטמר שעתה מחזור לו מה שנאמר בפרשתנו בתוך פסוקי וידי מעשר, שבהם מצוה האדם לא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתָיִךְ וְלֹא שִׁכַחְתִּי (דברים כו י). ולכאורה בידיד מוכיר האדם את הדברים הלא טובים שעשה, ואם כן פלא הוא מדוע הוא מוכיר את המצוות שעשה וטוען שלא שכח אותן.

בצל האמונה המשך מעמוד קודם

ירא, אין באפשרותו של האדם לראות מה טוב יש בו. אחר המעשה ניתן לראות כפי שגראה ממעשה מגילת אסתר, שכל לקיחתה של אסתר לבית המלך שהייתה נראית כנזירה איומה, התבררה לבסוף כי היא שהייתה הסיבה מעם השם להצלת כלל ישראל.

הוסיף על כך תלמידו **בשרת קול אריה** (פח טוב אות ז), שעל פי דברי רבו החתם סופר הנ"ל ניתן לפרש כמין חומר דברי הגמרא (ברכות שס) שאמרו וְהִסְתִּיתִי אֶת כְּפִי וְרָאִיתִי אֶת אֲחֵרִי, אמר רב תנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, מלמד שהראה הקדוש ברוך הוא למשה קשר של תפילין. דהנה עיקר מצוות קריאת שמע היא דווקא בתפילין כדאיצא בגמרא (ברכות יד ב), וכשאומרים שמע וְשָׁמְרָה אֶת אֲלֻפֵּינוּ ה' אֶחָד, הלא מעידים אֲנַחְנוּ שֶׁגַם הַשֵּׁם שְׁהוּא שֶׁמֶת הַרְחֵמִים, וגם אלקינו שהוא בחינת מידת הדין (וישלח קע"ב), הרי הם אחד. בשורשם חד הם, וממילא גם בתוך הצער והתנאה כרע חס ושלום, גם שם נמצא הטוב בעומק הדין.

דבר זה נרמז היטב בתפילין, שהרי בהם מתקיים עיקר מצוות קריאת שמע. בית התפילין של ראש מורה על אחדות אחת הנמצאת בכל העולמות. וממנה מתפשטים שתי הרצועות אחד לימין ואחד לשמאל, וכדברי התקוני זוהר (הקדמה יז א) ימין הוא חסד דרועא ימינא, וגבורה היא מידת הדין דרועא שמאלא. לעין המתבונן נראה שהם שני דברים נפרדים דין וחכמים, אך המסתכל לסוף דרכן של הרצועות יראה שבקשר התפילין חוזרים הם ומתקשרים ומתערבים זה בזה. לכן כשרצה משה רבינו לדעת דרכיו של הקדוש ברוך הוא, הראהו קשר של תפילין, שבו רואים שבעצם הכל אחדות אחת, שחסד ודין הכל אחד, רק שלפעמים נסתר הטוב והרחמים בתוך הדין.

בימים שבהם אנו פוגשים אירועים שנראים כקשים ומכאיבים, עלינו לזכור כי אנו רואים רק את ההווה, אך השם יתברך רואה את הכל כשלמות אחת. במקום לשקוע בצער, ננסה להשריש בלבנו את האמונה שגם זה הוא חלק מהחסד הגדול של השם, המסתתר בתוך הדין. נתפלל על הטוב שגראה לנו כרע שיתרפך לנו גלוי, בידיעה גמורה שהכל נעשה בחשבון מדויק לטובתנו הנצחית.

השמחה והתלהבות בעבודת השם

עבודת השם בשני יצירי

וְשִׁמְחָתָהּ בְּכָל הַטּוֹב וְגו' (כו יא).

תחילה וראש לכל עבודת השם ואהבתו הוא מאמר הכתוב הנאמר בכל יום פעמיים באהבה בעת קריאת שמע (דברים יד) וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְךָ, ודרשו בו חז"ל (ברכות נד א) בְּכָל לִבְךָ בְּשֵׁנֵי יִצְרֶיךָ, ביצר טוב וביצר הרע. והנה עבודת השם ביצר טוב מובנת כפשוטה, שיעבוד את השם במידותיו הטובות שניתנו בו מעצם בריאתו. אבל עבודת השם ביצר הרע הוא דבר שראוי להתבונן בו, הלא טוב יותר שיכבוש את יצרו הרע, ואיזה טוב יוכל לצמוח מן הרע.

פירש הרה"ק המגיד **רבי דוב בער ממעוריש** ע"ה, שכל כוח החמדה והתלהבות שבאדם שורשו מהיצר הרע. ואפילו תשוקה לדבר טוב שורשה גם כן בכוח התאוה מן היצר הרע. ואם לא היצר הרע לא הייתה שום מציאות של התלהבות ותשוקה בנפש האדם. והרי עבודת השם המעולה צריכה להיות בשמחה ובהתלהבות, כמו שכתב ברמב"ם (הלכות סוכה פרק ח הלכה טו), השמחה שישמח אדם בעשיית המצווה ובאהבת האל שציווה ברוך עבדו גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראי להיפרע ממנו שנאמר (דברים כז מו) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵב. לכן שלמות העבודה היא שישמח האדם גם את כוחות היצר הרע אל הקדושה, ויהפוך את כל כוח התאוה שבקרבן אל הקדושה ויעבוד את השם בשמחה ובהתלהבות, ובכך יזכה לעבודת השם בשני יציריו.

השמחה בתנאי לשלמות המצווה

מעלת השמחה גדולה וחשובה היא עד מאוד, ואין עבודת השם שלמה אלא אם היא נעשית מתוך שמחה. למרות שאין השמחה מצווה מן התורה, בכל זאת מסייעת היא להתעלות בכל המעלות הטובות. וכמו שהעצבות שאינה עבירה הרי היא מכלה כל חלקה טובה בעבודת השם, כך גם השמחה מגבירה את עובד השם ומכשירה אותו לכל המעלות הטובות.

לא זו בלבד, אלא כל ההבטחות שמציעו בדברי חז"ל למקיימי מצוות התורה, פעמים שאין מתקיימות אצל עושי המצוות. טעם הדבר הוא כי יש והאדם מקיים המצווה כמי שהיא עול וטורח על צווארו. באמת שמחת הלב שזכה לקיים מצוות השם היא תנאי הכרחי בשלמות המצווה, ואין המצווה עולה לרצון כי אם באופן שיהיה נעשיתה בלב שמח ובהודאה להשם שזיכוה לעבוד לפניו, ויהיה יקר בעיניו קיום מצוות התורה מכל זהב וכסף שבעולם. וכפי גדל שמחתו באמת וטובו ללב הפנימי, כך יזכה לקבל אור עליון. ואם יתמיד בזה אין ספק שישירה עליו רוח הקודש. ענין זה נוגע בקיום כל המצוות כולם, בין בעת שעוסק בתורה שיהיה בחשק גדול נמרץ בהתלהבות עצומה, כאילו עומד לפני המלך ומשרת לפניו בחשק גדול למצוא חן בעיניו ולקבל ממנו מעלה יתירה וגדולה (הקדמה לשר המצוות להאיריל).

וְשִׁמְחָתָהּ בְּכָל הַטּוֹב - אין טוב אלא תורה

ובוודאי כשזוכה להנות בתורה ובצפונותיה, יתמלא שיר ושבח להקדוש ברוך הוא שזיכה אותו לעוסק בחמדה גנוזה. תורה שהייתה צפונה אצל הקדוש ברוך הוא תתקע"ד דורות קודם לברית העולם, והיו מלאכי מרום משתוקקים לקבל אותה. והניח כל שרפי מעלה ונתנה לבניו חביביו. וידה וישבח להקדוש ברוך הוא על חסדו עימו, כמו שכתוב וְשִׁמְחָתָהּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ, ואין טוב אלא תורה (אבות פרקו משה ג). התורה היא טובה שאין למעלה ממנה והיא ערבה על כל טועמיה, הנִתְקַדְּמִים מִזֶּהָב וּמִפֶּזָּה רָב וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ נֶגְשָׁת צוּפִים (תהלים יט יא).

כמו שכתב באור החיים הק' בפרשתנו, כי אם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא היה נחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם. יש לך אדם שלוקח מקה, יש בו זהב אין בו כסף, יש בו כסף אין בו זהב, אבל המקח שנתתי לכם יש בו כסף שנאמר (תהלים יז ז) אֲמֹרֹת ה' אֲמֹרֹת טְהוֹרֹת כֶּסֶף צָרוּר, ויש בו זהב שנאמר הִתְקַדְּמִים מִזֶּהָב וּמִפֶּזָּה רָב. יש אדם לוקח שדות אבל לא כרמים ויש שדות, אבל המקח הזה יש בו שדות ויש בו כרמים שנאמר (שיר השירים ד יט) שִׁלְחִיךָ פָּרֹדֶס רִמּוֹנִים (שמות רבה פרשה לג סק א).

לימוד תורה לשמה - ענין והתעצמות

ענין השמחה בלימוד התורה אינו רק תוספת מעלה אלא משם מיוסדות קנין התורה. כאשר בא האדם ללמוד תורה ולהנות בה, צריך לשים כוחותיו ומעייניו רק בה, ודווקא באופן זה זוכה להבין בה ולעמוד על סודה, כמו שכתוב (משלי יד) אֵינִי בִּינָה לִי בְּנוּרָה. אֵינִי בִּינָה אִם אֵינִי כָל כְּלִי שֶׁקוֹעַ בְּתוֹרָה בְּלִי שִׁיּוּר כִּדִּי לְהַבִּינָה וְלַחֲכִים בָּהּ, אִי לִי בְּנוּרָה בְּמַלְחָמָה לִי תוֹרָה. אבל אם אין עצמיות האדם מונחת בתורה, אלא כדבר חיצוני ואינו עצם מהותו, אזי אין זכוים לכון לאמיתה של תורה.

בעיקר מתקיימים תנאים אלו בעוסק בתורה לשמה, כי העוסק בתורה לשמה אינו מרגיש צער ויגיעה, והגם שהתורה דורשת ממנו עמל ויגיעה אינו מצטער בכך, ואדרבה הוא מלא שמחה ותענוג מעסק התורה. אולם אם כוונתו בלימוד להנאת עצמו על מת שיהיה נקרא רב וחכם וכדי שיכבדו אותו, אזי יגיעת התורה מחלישה אותו ומתישה את כוחו, וכמו שכתוב (משלי יד) אֵינִי בִּינָה לִי בְּנוּרָה, תוֹשִׁיָה לְשׁוֹן תְּשִׁישׁוֹת וְחֹלְשָה. כאשר הלימוד הוא לי להנאת האדם ולצרכו אזי תוֹשִׁיָה הוא מתשת כוחו. רק אם זוכה להתעלות שיהיה לימודו לשם שמים, אזי יתקיים בו המשך הפסוק לִי בְּנוּרָה, שתהיה התורה מוסיפה בו כוח וגבורה, ויסתלקו ממנו כל מיושי העוף ומכאוביו.

הוראה למעשה:

כשאנו נוגשים ללמוד, ננסה להשיל מעלינו את הציפיות החיצוניות ואת הדאגות. נחפש בתוך התורה לא רק ידע, אלא את הקשר החי עם השם יתברך. כאשר נשקיע את כל כולנו בלימוד מתוך רצון לשמחו, נרגיש את כוח הגבורה שהתורה מעניקה לנו, ואת השמחה האמיתית שממתיקה כל קושי ומעניקה לנו חיות לכל היום כולו.